

Դայի՛ւ նորոգ եղելոյ պատուիրանապատկանն նորու-
գապէս ընկալաւ՝ զպատուս պատուհանը. վասն որոյ
40 աղբարն Նոյ իմացելոյ զպատուան ջառման. զմի
ողորն ի տապալանն իրապետն պահաւ. եւ պապառա-
ցեց. յոր վասն անարգել փափակութեան կերակրոցն
45 բորբոքեալ չհար ախարն. հար ընկալելոյ պատուհանս.
Եւ զայս ինչն Աստուած վկայեաց որովայնաբարութեան
խաւ գործ. զորոց ասաց մարգարէն Եղիկէլ թէ՛ «Այս
երեսներու թիւնն Աստուծոցն՝ ի թուութեան հայրի
50 եւ զինչոյ յշխմանն եւ յարմանն պողոնեցեան ի
միմանս. իբրեւ զայն տեղի՝ բարձի զնստաւ» իսկ իստա-
նոց միոյ պատառոյ յանդրակողմ ինչն եւ յաւանեացն
Աստուծոյ եւ ի հայցն աւրհնութեանց զոնեցաւ. եւ
պողոնիկ եւ պիղծ փոխանակ իտալեզն երանելի անուանն
կոչեցաւ. մինչ զի եւ ապաշխարութեան տեղի ոչ
55 եղաւ. թէպէտ եւ արտառեալ խնդրեաց. այնչափ
ծանրաբարտան երեւ նմա Աստուած. եւ զայս ծնաւ
նմա պատառ մի թան. եւ զի նշխարեալ էր. իսկ
վասն իրապետեան ազգին զինչ պարտ է
տան. որք անզգած մեղքութեանն նստան ուսել եւ
60 ըմբել. յապագա որոյ աստուածապիկ աստիանայն իր-
ծանդեան. եւ փոխանակ այն աւել արեւն ծանունս
եւ զստարման. որդես ասաց Աստուած մարգարէին.
Թէ՛ «Երբեքոյ արեղեց նոցա նշանեցել թէ՛ ասց նոցա
արեւն անբարեալ որովք ոչ կարգեան կեալ» իսկ
զինչ միջոյ յորժամ միջն ջառախան. այնչափ բարեա-
65 ջալ՝ մինչ զի ասաց թէ՛ «Տայ ձեզ մինչեւ իջե՛ ընդ
աւելոսն ձեր» 5 որ եւ եղեւ իսկ զի մինչ ի բերանանէ
էր՝ բարկութեանն Աստուծոյ էջ ի վերայ նոցա. զի
«Ապաղաղեանք. առ մարգարէն. եւ ոչ անսպին իտա-
70 չըրդոց նորայ» 6. եւ այլեւ թէ՛ ասց զի իտըցախա-
րոյս նմ նոցայ» 7. իստիկ յայտ է. թէ մեծ ինչ կամեր
տանել նոցա Աստուած. եւ աղբիւ. զի
«Զի զարկեալ ժաւհայութեանն ընդ իւրեանս
աւելին զանեմ Մովսէս» 8. որ կրկին ջառախան տանել
25 բերանով պահեցաւ. 9. մինչեւ զի զԱստուած տեսցել. եւ
միտանել զի հայտնաբերց զԱստուած ընդ ժողովրդեանն.
եւ աստիանայ փոխանակ մանրկրոցն եւ արեւն տեսել
իշտեղ ի իւրեան փառաւք. յաւանեալ երեսաւք. 11

1 Եղիկ. ԺԶ. 49-50. «Բայց այս եւ անօրհնութիւն
Սոգմայ չեւ. քոյ. անօրհնանութիւն. ի թուութեան հայրի
եւ յզգութեան զինչ» 1. փափակեալոց ինչն եւ զըս-
տեղ իւր... իբրեւ զայն տեղի՝ բարձի զնստաւ. 2
3 Հմտ. ԴԵ. ԹԵ. 28-34.
4 «Ինչ օրեւն Աստուծոյ մարտնիւ. ընդ տալա-
տակա սատուածաբնութեան Աստուածաբան ի Կիւր. 2Եւ.
մեր Մատեապարանի՝ ԹԻ. 217. ԹԶ. 270Ե.
5 Այսպէս բառակապ չկայ իտեղ Ս. Գրքի մէջ.
Եղիկէլ կը գրէ. «Փոխանակ զի գրաւանս իմ ոչ արա-
րին... զարաւանս իմ պղծեցին... եւ եւ ետաւ նոցա հրա-
ման անբարեալ. եւ իրաւունք որովք ոչ կցցեցին» Եղիկ. ԹԵ. 26.
6 «Եւ ասցե ձեզ ՅԵր միս ուսուցի. եւ կրկնեց մի-
շեւ եղանկն ընդ աւելոսն ձեր» Թուոց. ԺԱ. 20.
7 Եթ. Ե բերանանս.
8 Սոգմ. ԴԵ. 13.
9 Երեւոյ. Օր. ԼԻ. 28.
10 Անորոշ եւ անօրհնանութեան. թերեւս կարողու-
է. «Զի զարկեալ ժաւհայութեանն ընդ իւրեանս աւելին
ստորցնի, որպէս մեծն Մովսէս» Եւն. 1
11 Երեւոյ. Օր. Թ. 9.

12 Անուան եւ «Ապաղաղանութիւն Աստուծոցն» Զմտ.
«Մովսէս ի օրհնական լերին ի ձեռն պահեցն
իբրեւ օրհնիկ բարեկամ խաւեր ընդ Աստուծոյ. եւ մեծա-
պէս պատրի զանեղ յերկրայ որպէսն՝ ահաջ նրբաւար
ստորեւնական արեւն եւ կանաւ բերեւել իշամէր աս
ժողովուրդն» Զմտ. ՏԱՆԻՄԱՐ (Աճնմա 1896. էջ 307.
Մարտի Զամմանիկ եւ Բաւաղեայ աս իտեղեքուն Հեա-
Յակոբ իբրեւ զՄովսէս՝ «Աստուծոյ առեալ եւ աստուա-

Նոյնպէս եւ Հնդկա պահեաց որպէս զՄովսէս. եւ
Երկրին վերապա Հնդկէն կառաւ» 13 իսկ զանեղին
1 իսկեւ որ կրկին նորա հայր. եւ շնորհալիս արժանա-
ցաւ. հայեք լոյով եւ բանախի զպէտա իւր եւ զե-
կրոցն առ նա պարտաւոր երեսնապարտելով. որպէս
ի Փրկչէն. 14 եւ վասն անօրհնական կենդանաբարու-
թեանն ի մեծաւ մարմինն նորա ի գերեզմանին մեռաւ
85 մեղքեալ կենդանաբաւ յարեա. եւ նա ընկեալն ի
Ի Դանիէլէ առեւելքն զպատուանիկ վասն պահեցող
մարմնոյ. եւ թիւ աւր անուանալ ժաւհայութեան ի կշառ-
րանս պրկչոցն. որք քան զանեղն վասն մարտոցն
եւ. 9 Անանեանա տպոյ մանկեան ընդ այլապի ման-
90 կանան անօրհնանով թաղարարն՝ յարքունական սե-
ղանոյն զարմանել հրաշմայեց. իսկ նոցա ընդովք
բարկեցին փոխանակ Հնդկանական կերակրոցն. եւ ոչ
հայ յանձն առին ուսուլ. այլ ունայ. եւ ի սահմանել
ժամուն երեւեցան երես նոցա պայծառ եւ զեղեցիկ
95 թաղարարն՝ քան որ զանեղան իտրկաւք կերակրելն.
վասն որոյ յարաշնարս սասանայ ի հուրն զանա ըն-
կեալ կաղանք. եւ յաստուածային մեծ զանախեա
մուլեանն ողբ եւ անարաք յաշագին հորն պահե-
ցան. զի ի պահոցն պարպեալ էին եւ անեղն մար-
100 միջն անմեղանակ ի բարձրեալ ի վերացեալ բո-
ցոյն մայրի. որ զորեղեցուն կեղբոյ փոխանակ կաղե-
լացն. ԱՆ. եւ թիւ. համարոյ բարձրեալեան բոցոյն
քառասուն. եւ ինն կանգնեալ զայն. յաւրանակ մեծ
այսմ պահոց որ ի քառասուն եւ ինն աւր աւաղոր ի
105 ուրբ. փրկչոցն. յորում զնոցա արհնութեան եր-
գեմք փրկչոցն զնստա ի հնդէն եւ զմեզ ի զստարմ.
Արջ նոցա քառասուն եւ ինն կանգնեալ զարաւա-
ցեալ մեզ ազգին կապաղապութեան ջառնոցն. իսկ
մեք քառասուն եւ ինն աւր պահոցն զանախեա
110 թիւն մեր բարձրեցեալ զմեզ զմեզ քառեմ եւ զրեւն
ծանրութեան ի բայ զմեզն. եւ նման նոցա տաճակիմ
ի կապաղապ մեզայ եւ ի պատարտեալ հորն սպառ-
ապեց փրկչէն. եւ յաստեւ զարմի զբարկեան
նոցա մեզն՝ Բրիտանոյ յարաւանն. որպէս զգին
115 իտրեւել իտր մանկեան պահաւ եւ ապա թիւք
Ըստ այսմ իտր մանկեալ թիւք ինն եւ զաղաքն ապառ-
անի՝ զաստեցեալ ի Մովսէս հրամանալ Աստուծոյ
քառասուն եւ ութ զաղաք թիւով. փախիլ ի նստ
անեղն մեղքապատառ եւ բաժնիկ անդ միմեւ ի մեզ
120 մեծի քահանային անկեղ. եւ ապա զանալ յերկրի
կարտեայ իտր. եւ Կեղեցի այս ձեռն աւել արեւն
յաւիտեանակ» 15 իմա յաւրանակ 16 զԴանեալութեան.
Զի այն արեւնաւա եր կայի. թայց զընդա վասն մարդ
փրկութեանն զի աւր ուրաւթու յարաւանեց փրկչէն
125 քառասուն եւ ութ եւ յաւաղեմ զաւր պահոցն. յա-
րաւ մեծ քահանայապետն մեր Բրիտանո մահաւ համ-
բերեաց եւ արար փրկութիւն ի մէջ երկրի եւ զմար-
կային բնութիւնն զմահա զաստապարտեալ ապատեալ

ճաղի հրամանոց ի բաղաւ. այր աստուածամտն ի
1 լՈՒՆԸ ԻՆԱՆԸ քանդ... ի աստիանայն իտրտակեցն
եւ (Հրա. Պապականութեան Եր. 20.)
2 Անուան նմանապէս «Արջ. Աստուծոցն» Զմտ.
Անեղեալ եւ նախանաւորն Հնդկոյն ի ձեռն քառասուն-
նաւորայ պահոցն մեծ նշան եւ զարաւթութիւն գործեմով.
այս փառաւորեալ աստապարտիկ յերկրն 13 Աճ. էջ 307.
— Գ. Թուր. ԺԹ. Գ. Թ. Բ. 11.
3 Թերեւս «որպէս Փրկչին եւ կամ «որպէս ի
Փրկչէն զանեղեալորդերն»
4 Գ. Թ. Թ. Գ. եւ ԺԹ. 20-21.
5 Եթ. պահաւոր.
6 Եթ. որքան. բաժնեցիմք ըստ իմաստին.
7 Հմտ. Դմտ. ԳԼ. Ե. ԺԹ.
8 Եթ. Եւ.
9 Եթ. աղբիւ.
10 Թիւք 1Ե. 7, 11, 25, 28-9. «Եւ Կեղեցի այս ձեզ
իրաւուն զաստապարտ յաղապ մեք»
11 Եթ. իմեց արեւնակն. բաժնեցիմք «Իմա՛ յա-
րեւանիմ»

180 ի նախնին պաշտոյն ի ժառանգութիւն: Բառասուն եւ
ինն աւարց եւ ամացն թիւ, յորեղիւն ի նմին Մովսիսէ
կարգեցաւ բանին Մատեօնայ, յորում վաճառելի
ստացուածոցն եւ արժանագին ծառայիցն ժառանգութիւն
185 ծնոյ, զի որպէս յազատանքն քաղաքացի մահապարտքն
ի ժառանգութիւնն զաւանդելն, ի յորեղիւն ժառանգութիւնն
ի ժառանգութիւնն ի ժառանգաւոր դառնայ: Աժան էր
եւ մեզ ըստ արինային զայս ի շնորհաւորութեան, եւ
զվիրապետ Մատեօնայ աւելուց եւ մարգարէից՝
190 զուրբ եւ զխորհրդանալ զայս զգաւոր աւարտ
Հաւատով եւ պարկեշտութեան անուար զաշէն եւ
ձեայ ի սմին եւ սպասել մահու մեծի քաջանայապե-
տին մերոյ շնորհար Յիսուսի Բերառնի, որոյ մահ
Հաւատին ազատեալք փրկի քաղաքին արժանապաշտք,
195 որոյ ու ե զուսն, եւ անհար եւ մասնէ ի նա կամ
փրկութեան Հաստնել, որ յաւաճ քան զմահ Բերա-
տանի եւ զարին նորոյ ուսումն յաճանել զպահ,
այնպիսիցն զիրիցն Մատեօնայ արժանաբերն եւ զարին
նորոյ աւախին խառնել Համարին. իսկ շնորհար զա-
190 շտեցն յսն ի Բերառնի ի սուր բերկորին թէ «Այս
եւ արին իմ նորոյ ուսումն, որ վասն ձեր եւ քաղմաց
Նկուս ի Թաղութիւնն մեզոց,» զայնման առ յերե-
կորին՝ որ վաղեմ ի խալին Նկուս, թէ աս եւ նա մի
ե. զի ոչ ստաց թէ «Նկուս,» այլ թէ Նկուս, զորմ
195 ե. մարգարէն նախագուշակ բանին. ինչէ թէ «Դու
արեամբ ուսումն քս արժանաբեր զկապեալս յանրեղի
զորոյ՝ «Այսէ մարգարէս թէ միայն Բերառնի տե-
րեանայ արժանի կապեալս» որ ի մեզ, եւ յաճանել
անձեղն եւ խախտել մահ, ի նմա եւ լրանել պա-
200 ճան: Լրջ եմէ աւելն այլ քաջանայապետ յոր
առաջարկին եւ արեան մահու նորոյ, կամ նոյն ինչ
Բերառնի, կամ նախ կամ զինի կրկին մեռանելի վասն
նոցա, քոցեցն. ապա թէ այս ոչ եւ, որպէս եւ չե իսկ,
զժողովս եւ վասն փոքր ցանկութեանց կերպոյ զիցին
195 ի փրկութեն: Լուր աւարտեալեան իրաւասուն. «Այի
վասն կերպոյ քաղիք զգործ Մատեօնայ,» զիցն ու
Մարտին Մատեօնայ, «Այր կամ կին, որ մեծ ինչ
ուսում աւանդել Տեսան, ի զինայ եւ ի ճշդայ ամե-
նաւին արեւոյն, զիցաղոյ եւ զքաղաքի մի կերպել եւ
200 յանձնել զին, եւ յինչից յորթից, զիցին յայոյ մին-
չեւ քեզին եւ կերպել զամենայն աւարտ ուսումն իւրոյ,»
իսկ եմէ օրհնայցն ի Համարնային նոյն ընդունելի:
Բանի գերազանց եւ նորս քան զՏեմին, Յայտման յայտ

եւ, եմէ որք ոչ զգուշութեամբ զիւսարնն զուրբ
պահան ի զինայ եւ յանձնել ցանկալի կերպոյ զին-
չեւ ի մահն եւ յարտութեան տերունակն՝ աւանց են
ի վարձուց, այլ եւ ինք պատժաւք, եմէ ոչ լիպեւն
կատարն զուսում իւրեանց ըստ բանի Տեսան: Ըրդն
անձնք փորձին ընչից վաճառել զաւատանային շնորհն
180 «Իրաւանայցն» զնա քան զՄատեօնայ նախապատեւ-
յով. մի որ վրիպեցն, Մատեօնայ ոչ խախտ. Հաւատ
ոչ վաճառել զնոյն:

195 Մի չար վաճառաւորութեան. աւախել յիսուն
ուր եւ պահել երեսուն եւ Մատեօնայ սոսկ: որ աւա-
նայց զուսում եւ ինչից եւ ինչից, զերկուսն աւարց եւ
զին մանց, որով լինի քառասուն եւ ինն աւարց եւ
անց: Եւ զիւրեմնորդն աւարցն եւ զամացն տաւ
սանն իւրայնից, զի յերկն վկայից Հառապանքն նորս
ի Տեմին: Այլ քառասունց եւ ինչից աւարց զաւարց
բաւոյն են վկայութիւնք ի Տեմին, զի ի նոր կտակա-
190 բան. որպէս ապաւանդն եւ ամանային յաղքն եւ պա-
տանարքն: Եւ աւարց ինչից զինչից եւ անց կնոյն
Մովսիսի, եւ Թաղաւորութեանն Դաւիթի, եւ Մա-
մուէլի եւ Սողոմոնի, զի «Եզով մի որ նշանակեց մի
ե. ոչ վարդապետ յաւրէն եւ ի մարգարէս,» ի
200 Տեսան վկայեցաւ:

Այլ եւ անձնք ըստ մեռանանն այնորից որ աւ-
նին զՄովսիս եւ զմարգարէն եւ ոչ կամին լինի նոցա, զի
այնպիսիքն Տեսան մերոյ Յիսուսի Բերառնի ոչ
200 ծառայելն, այլ իւրեանց որովայն: Ըրգ զնաւոր Բերա-
տանի ամենախորհրդին միայն եւ ուղղել, այլ մեզ այս եւ
զարմարել, թէ զնորոյ աւատաւորանքն աւելնել նկա-
րաբերաց յաղով աւարց թիւ, զորս պահելի եւ զուս-
յաւութեան, եւ մի վասն պատիւի եւ պաշտան մատու-
205 ցանելոյ որովայն: զՄատեօնայ պատիւն եւ զպատանի-
րանին պաշտանութիւն արժանարհել, որով յայտանելն
ըստ աւելնել զՄատեօնայ արժանարհել, այն եւ աւ-
որկարանայ, «Որք Մատեօնայ որովայն եւ վաճաք
ամալս,» ոչ ոչ յուսն Պաղարէն իրաւասուն, թէ
210 «Աս եւ շնորհ: Զ Հառապանքն զերկուն, եւ ոչ կեր-
պեց,» զորք առ թէ. «Այսով ասեմ զմիջանայ
խալին Բերառնայ,» զի կարն բաւակ զանց Բերա-
տան ըստ զայնմին Թիւրին, թէ «Որ կամ զին իմ
զայ, աւարցն զանն եւ առց զնայ, եւ եկեցէ զինի
215 իմ,» այլ Տեմին անասաւան վարդապետութեանն
Տեսան, որով որպիցն Նկուս կարան եւ զիւրայնց
կատարան մատուցանել եւ զպատանիքն ի գերութեան
վարդին: Այնպիսիքն զամենայն վասն որովայն աւ-
նել եւ ասել անայն ինչ. յաւր ինչայ վկայութիւնն
ինչորդն ի Գրոյ մեղ եւ ծոյլ վարձուց իւրեանց, եւ ոչ
220 զաղարէն ի քանդակելոյ ի կորուստ անձնաւ եւ նոյնի
Հաւանելոյն:

1 Հմմտ. «Դառնայիցն ազատութիւն եւ վաճառելի
ստացուածն ի թայ զնաւոր,» Գր. Մատեօնայ արժանի ճառ
Ի պնեմոկատուն եւ ի Հոգին սուրբ. 2Թ. մի Մատեօնա-
գարարի: Թի. 217. Թ. 241. սուր փայ ի բառից փորձ
քննութեան մէջ:

2 Այս խորհրդը ուղղակի Պատարագամատուցն
յտաով իւր բեր նորով թիւն փորք ինչ պաշտութեանք:
Աւատարանայիցն անին «որ ի վերայ բաղմոց Նկուս,» (Մով-
1Թ. 28) «որ փոխանակ բաղմոց Նկուս» (Մարկ. Թ. 25)
«Իմով արեամբ վասն ձեր Նկուս» (Գ. Կ. Թ. 20) իսկ
Հոգեւոր Պատարագամատուցը բաւական պաշտել ունին
(Հմմտ. Սրբազան Պատարագամատուցը Հոյոց Ժողովն 1897,
էջ 282 եւ ի) յամենայն զեպ Հոս ընդորդակցել անմատ-
արագութեամբ ի թայ զնաւոր եւ «ի քաւութիւն» Պատա-
րագամատուցը Հեռապարտ մէջ Երեմի զուրս ձորս առ կը
սեանտի: Գի թողութիւնը:

3 Երբ. նորոյ
4 Զար. Թ. 11
5 Հաւաք. Ժ. 20
6 Թիւր. Զ. 2-3, ուր քիչ մը սլաղակ է. «Այր կամ
կին, որ մեծ ինչ աւախ ուսումնայն արեւ զարմարութիւն
Տեսան» ի զինայ եւ ի ճշդ արեւոյն, եւ զքաղաք ճշդ
մի արեւն, եւ զնաւոր նորս եւ զամի մի կերպել. զա-
մենայն աւարտ ուսումն իւրոյ յամենայն զին եւ ինչից
յորթից, զիցին, ի յամոյ միջեւ ընթին (Մ. Բ. միջեւ
ընթին) մի կերպել զամենայն աւարտ արեւութեանը:

1 Երբ. կորուսելք:
2 Ստանդարտութիւն մը կայ Հայուն մէջ:
3 Եւ. Զ. 15
4 Գ. Թ. Զ. 2
5 Հմմտ. Գ. Թ. Է. 38, ուր «պաւ. անարգ,» կը գրուի
6 Եւ. Զ. Է.
7 Կերպոյ նորով իւր աւելի ի օրինակ մէջ
յիսուն (Ե) ընթերցան եւ Եւնիոյց զորք (Է. 7) աւ Խորք
«Եւ եր Մովսիս ամաց ութնից, (2) Մովսիս կնոյն
ուրեւ Մովսիս անց լըտանք Ս. Գրոյ մէջ: Թերեւս չիփթ-
մամբ Մովսիս զարմ ըլլայ փոխանակ զերկու Տեսու. (Տե-
սու. Ժ. 7):
8 Գ. Թ. Բ. 11
9 Ս. Գրոյ մէջ չգտանք այսպիսի յիշատակութիւն:
10 Գ. Թ. Ժ. 42
11 Մովս. Ե. 18 ոչ բաւական:
12 Զուգ. Ժ. 20
13 Փիւր. Գ. 19
14 Եւ. Թ. Գ. 9
15 Փիւր. Գ. 18
16 Մովս. Ժ. 24
17 Ա. Թ. Գ. 17:

Բայց դու, որ Քրիստոսի աշակերտ ես եւ սիրող
ճշմարտութեան, եկի՛ր Տոյնի եւ նորո փառեկացոյցի եւ
225 անցնող գաւառեղանակի եւ սրբոց առաքելոցն եւ ի վար-
դապետացն, որոց կենանք բովանդակ պահէ ինն, որոց
գլխաւորն Պետրոս լուսաւոր զմարդ գլխան, որպէս
ուսարք։ Եւ Պապոս զինքնեմ առէ, եկի՛ք ի՝ «պահ-
սարգում անգամ»¹, եւ զայս որ գաւառեղաց կերակրոյն
230 առէ՝ յորմէ ամենեւեկն հրաժարուող էր, այլ զկարեւոր-
առն եւ զհարկաւորացն, զկայ բռնեմ յայլում վարի
առէ։ «Այս յորեքտասանեղանակ առ է, յորում մարի
եկի եւ յեկի ինչ Խաչակալ»²։ Այլ, երանելի առա-
քելացն միաշար զայս պահս քարոզեցին, ըստ որում
235 սկզբնաւորակ էր ի Մովսէսեւ եւ յԵղիայէ, եւ որ նովին
հրաւիր էր՝ ի Յովհաննէ, եւ ի Փրիքէն իսկ զիսովին։
Քառասունն առաջը անընդհատ պահէ, որպէս կայ ի
կանոնս նոցա,՝ անկուսանելի եւ անմեք՝ յամենայն կե-
րակուրդ՝ բայց յայլ եւ ի հայ ըստ նորին անուանա-
240 կութեանն։ Եւ զինի նոցին առաք Տարցն յերաշխա-
նիւր կանոնս սահմանեցին հաստատալով ի հիմանի ա-
ռաքելոց, ըստ որում՝ եւ մեք քաղցն Հռոմ անընդ-
միաբար ունի զուրք պահան մինչեւ յիս պահաց զառ-
կին, եւ այ՝ ի շաքարեւ։ Եւ ոչ ի կերակրել լուծանին
245 կամ փոխել զկերակրեալն մինչեւ զայն յարութեանն
Տեառն ի Պետրոսեւ եւ ի Պաղղոսեւ նոցա առաքելալ։
Հանգոյն սոցին եւ եփեսոս եւ Սեբյա ի Յովհաննէ
անտարաբնէ ասնն ունել զաւանդութիւն զանոց յեռ-
250 նորեկին, նմանեալ պահալք յարագեալ ի մնոց յեռ-
հոյն մինչեւ զխառանակ նորին։ Ըստ որում եւ Արեւ-
մուտքոցցի զաւարդ քառասունեղանակ սարգակ պահե-
լով՝ ի Մարկոսեւ աւետարանել աւսալ։ Եւ զուր բա-
րեւանութեանն՝ նշնայող պահէն անկուսանելի գլխաւո-

1 Պետրոսի (Առաքելոյն) «Լուսամբն» կերակրուելու
մասին Ս. Գիրքը ոչ ինչ կ'աւանդէ։ Հետեւորդ ըստ
Հնագիտութեան եւ այն աղբիւրն, ուսկից «ուսածն» ի խոս-
րով։ Քերեւոս ակնարկէ «անգիտութեան» մը, որ ստակոս
անունով եւ ինչ։ Կոր եւ «[Օրդ] այս անչ. զաւր զի՝
2 «Լուսամբն» լուսն, ուղղանմանը մասնակի կ'աւել։ Եւ-
րամանայ եւ ՀԻԻ այս վկայութեան վրայէն ըստ
մ'ընկել։

2 Բ. Վր. ԺԼ. 27։
3 Գրիգոր Աստու. ԻԷ. 33։ Չճորպեան եւ այլք
ունին այս ուղչ։ «Այս Դոմ որ է՝ որում ամն սեկից (ՎՏ.
ուկից) նսխիս կառարեւ, եւ չէ ինչ Խաչակալ»²։
4 «Կաթա», ըստից անկու ըս լըդհան։ Ինչ ոչ Զար
վրայ կ'աւել։ Խառանք. ուր քրոս աւել ասոց կանոնները
այս նկատմամբ։
5 «Ըստ նորին», որուն։ Ըստ իս այս խաղը զՓ.
Սեկրասի եւ յարաբերէ, որուն քով իրոց ոչ կ'աւսա-
հերից այսպիսի յիշատակութեան։ Կը զի՝ «Թեոդոս զգահս
քարոզեալս եկեղեցւոյ պնդութեամբ յարաբերէ. մանաւնդ
զքառասունեղանակ սրբոյ Չասկին եւ զուրբակի եւ զըրեւ-
2 յարակի անլու անեկի՝ զոր հացիւ եւ աղիւ եւ ջրով ընդ
երկիստ զըլկտս վճարելու» Սոկրատ Տրոմ. «Տե՛ր Մովսէ-
սեանի» էջ 619։

6 Սեկէ մինչեւ ասց 257 առանձ իտարով Փոքր Սե-
կրասեւ, որուն վրայ կը խառիք վարը՝ քրուութեան մէլ։
7 Օրք բարեբանութեան բուսական աւանու մը.
Սեկրասեւ Արպիւր եւ կոչուի «Տոմ Բմանեմուցը յեռ-
նայ քով. այս իմաստով եւ այսպէս կը գործածուի
նաեւ Մարտիրէ ընծայումն կնիզ զրուկեան մի մէլ (ՀԼ.
1904. էջ 42. այն կարծիքն անընդունելի եւ անփաստ Հա-
մարեղով Հ. Դ. Անդրեկեան նորին առանձին յորոշածով
մը (ԲՁՄ. 342—8) փորձեց խախտել, սակայն ի մեզ զոր-
ման» մեր կարծիքն աւելի հաստատուած գաղտը անլի
զրկանալ փաստերով, թէ եւ ըստ այս յանգրայ փոխել
1 թիւն. Թեոդոսեանը (ԳԵԼ.) ուր կ'ընտելի կուտ նաեւ
«Օրնոկութեան օր, յորում քրիստոսը զարեւանութիւնը
ընդ արեւելեան Հաստապետի Համբարձումը յիշատա-
կեմ» (Բ. Աս. Վեհեռ. էջ 59)։ «Հարցումըք Հայրապետի

րկով, բայց զպաշտանն յաւեա բարեբանութեան եւ
նիւթեղութեանը եւ աւետարանալք ի գաղտին հաստա-
225 ննն, այլ ի շաքարեւ եւ ի կեւալիէ փրկեալն պա-
տարալք միայն մատուցանի»։ Ինն ունեւ, առէ, որ
զուրք պատարանը խախտել զանայն փան փրկու-
թեան պահացն, յայտ այս ոչ ընկալեալ երեւ ի որոքն
260 փան անկուսող յարութեան յարութեան Փրկին եւ նա-
հատակութեան վկայելն։ Ժամանակս ինչ եւ Երուսա-
ղէմացի թորքալք ի բարեբանութեան երեւ, որպէն
սրբութեան միաշար աւսալ յաստանեղանակ Երա-
կոյց, որպէս կայ ի Պատմութեան Սեկրասեւ։ Այլ
եւ զայս եւս կանոնեցին առաքելացն, թէ՛ք առաքել
265 յայտութեանն Տեառն յԱստուրք որ պահան զիսկի
կամ Քառասունեղանակ ծննդեանն Տեառն, այս ինչ
Տեառնընդառաջն ի սուրբ պահս քառասունեղանակ, —
զի սուրբ Տարցն զուրք քառասունեղանակ եւ քնարին
առաջարկուն միապէս պնդեալ են Հոգիով սրբով եւ
270 ծնունդն Քրիստոսեւ եւ քառասունեղանակ մի է — զպա-
տարալք մատուցելն՝ եւ զպաշտանն յուր հրաւիրել
առաւանդութեան ի փառս Աստուծոյ, զայս եւ որչի
ի փառս ի կերակրոյ եւ ի զինոյ սահմանեալ իր զայս
մեծի հնչեղաբանքն, որ մեծապատիւ եւ պաշտանեալ
275 յորում երկու գաղտի կառարեց Փրկին եւ ինչն մա-
տոց զինքն պատարալ։ Այլ ընդ իսկից քնարեալ
են... անկուսանելի ընդ սու ճամբեցի, եւ ընդ մեծի
ուրբանքին քաղ զոր այլ մեծ ոչ որ է, յայտութեանն
280 առաքել եւ Տեառնընդառաջն, պատարալուն միայն
պաշտելի։ Եւ մի ընդդէմ ընդին մարմապարալք
զանտի վկայութիւնն, զի Քրիստոսեւ աստուծոյ պատա-
րալուն պատուին եւ պահալք փառաւորի, որպէս ինչն
պահեալ յեռ միտութեանն անհաշիկ ի բերել երկրի,
285 եւ յայնչոր բանաւորուի։ Դաեւ զայս զայն կոչին
այլ Փրկին ինչին եւ մարգարէն հայեւ եւ եւեթ ոչ
յուսելն զքառասունն առաք պահան։ Իսկ մի կերակրոյ
եւ ընկալեալ տեղանք։ Սասն որդ փորձին հայեց
զպահ ինչ ինչն ի քաղցնուր Քրիստոսեւ, իսկ ու ընդ-
290 դէմ զինք նմա զարգչ պատուականին ի Գրոյ, թէ
«Ոչ հայեի. միայն կնցեք մարդ, այլ ամենայն բանի որ
կանն ի բերանս Աստուծոյ»³, եւ նա պահեալ ոչ զի
պատ ուներ պահեալ, այլ զի անչ իրաւեցեք ժող-
կալութեանը ընդդէմ միայն զաւել, եւ փան կարեւոր
295 հարկի մարմնին՝ զհացն միայն Տրամպեալեալ յա-
ղութեան զոր սուրջ այլ իսկ ինն ունեւ, որ ոչ եւ
հայեւ շատանալ, այլ իսկ խախտելոյ որովայնի երեւ
զիրս յաւելն ոչ ոչ զանտեւութիւնն զարեւոյ հաւա-
տառով։ ոչ եւ վարդապետութիւնս այս յաստանեղանակ
300 Գրոյ, այլ որոնեցան եւ մարգարանց, զի սուրբ առաք-
ել ոչ ի լուսն պարարայք սրովայնի կարեւոր, այլ ի
պայծառութիւնն եւ ի լուսաւորութիւն ուղչալ եւ մնաց
եւ բոլոր զպայութեանցն որ ի մարգն եւ Եւ հաստա-
րեմ վկայ բանի մեծ Գրեգոր Աստուածաբան, որ ի
305 «Քրիստոս ծնեալ, նաեւ առէ։ «Այլ մեր աստուծո-
ցալք որ աշխարհապէս, այլ տառաւորալք, մի պա-
տուեցալք զծաղկահատ գինին, մի երկրի եւ ծով
զաղան մեզ ընծայեցան», զի այս եւ պառզ սրովայնի
այս առէ։ «Այսպէս եւ պատուեմ զփափակութիւնն»⁴
310 Իսկ յերկրոյք նաեւ առէ։ «Այլ մեր պատուեցալք

Սոկրատ ընդ խառնով, զբութեան մէլ կը կոչուի «Կա-
րեւանեալ օր»։ Ել 192. հրո. Թեւեկեանն։
1 Թեւեւ նախորդ տարեկն կային եւ Սեկրասեւ. առ-
կայն Կոմանայի ինչ, եւն ի քառուիք հոն։
2 Կանոնաբար մէլ չըսանք այսպիսի կանոն։
3 Թոր. մատուցանելն։
4 Թորեմակի քանի մը ասց թերի կ'երեւայ։
5 Մատմ. Գր. 2—4։
6 Հմմտ. «Արք. պատ. Հնաեւ. տոնեցուր մի աշխա-
րապէս, ալ սատուածաբար, մի երկրաւորեւ, մի գե-
րեւորեւ»... մի պատուեցալք զսրովայնոյ գինին...
մի երկրի եւ ծով զպատուեալն մեզ աղոն ընծայեցան.
քանից այսպէս պատուել գինեմ զփափակութիւնն»։ Գր.
Եստուածաբանի «Քրիստոս ծնեալ լինի» առան ըստ մեր
թի. 217 Թ. 31—ք մեղադրին։

Գրեհոսոսի միտաւթիւնն պարզ, եւ գեղեցիկաւ
տառնեցաւք. մի որովհետեւ քաղաքացոյք, այլ հոգաւոր
շարժանքն էր. Արք շարժանն եւ քիւրակէ պատաս-
315 թա՛ն ախարան կատարի, այլ ոչ լուսնի յաւերակոյն
կեանքիւրք ըստ զայլ պահանջն թա՛նքի ի պատմել պա-
հոն մինչեւ ջուր յարաւեանն ստորիւ եւ պահան-
քիւրակք առաւորան ճատանալ կանխի. ի պա-
տմէ տեղեւանալն պահանջն. իսկ վստա տարայց եւ
320 Տիւնաւորք ի շարժանն. եւ ի քիւրակէ ճամայցն
յիննէրորդ ժամեւ պատարդ մատուցանել. զի ճնք
գեւաւորք լռեցիք ի պահց կերակրան եւ ի պարկիւ-
նէ յաւերակոյն. ի ճախտանն Սկիւթացոյց արդանալ
որք զպահանջ պառակտեցն զիւստեմ մարդն ճնքմամբ
եւ յաւերակոյն. ի ճախտանն Սկիւթացոյց արդանալ
որք ճնքմանայ տանք տանն. Արք պաշարաւորքն

1 Հմտ. «Բայց մեր պատուեսցուք զԹրիստոսի մկրտութիւնն այսօր, եւ զեղեցիկապէս տօնեսցուք. մի որովսինի փափկացեալս, ալ հոգով զուարմացեալսն յի. Առաւել առաքանի «Իարեանք իմ Յիսուս», Ճառէն՝ ըստ մեր ԹԻԼԵ 217 ԹԻԿ. 220: Եւ առաջինը:

Ի Կիսկարէի: «Պարզապատմութեան ուսարիւշը» (հատեմ, տես Տր. Տաշնանի էջ 306, որ սակայն կ'ըսուի հարգապաշտ: «Չբառասուն» ուր պահա կորագրեմէ յամենայն շարք թիւնէն, ի մէջոյն եւ ի կերակրոյ յառաջ չան չարաշարժաց, պակեք Տեառն եւ տաւն յարմութեան Տրդիւնիդն»
 Ե իմն անհնամթ իմն այլաւա կոնտան Կոնտանի Կոնտանի
 Կերին, եւ յարարոյց տղերիբը: «Պար. Առաքելոյց ի վիշ կու (Գուն. Բ.) «Յաւուր Բաշարանթիւ յամենայն իւր բաւեթի,
 Էղեղի տաւն եւ պաշտանն եւ իտըճուրդ արեւունման մար. մնայ եւ արեւան» (Տաշնանի. սոր. 300) Եւ. Չ. Բ. շարաբութեան էղեղի տաւն եւ պաշտանն ընդ անմեան տրեղեղ... պատարագ մատու օցեմն ի նմա ճաշանայցն» (Տաշնանի. տեղ. 304.) Թեթեւ անկերիւրդ, Կ. կանանն (էջ. 303), որ էր խաւարաբուրս: «Գետուր շտեքեթարութեամբ ե... յարաբարեան... պահեմա լիցի Բիւրեւ ցրնմնորդ Ժաման, այսպէս տեղը տարին կը կարգայ «Էղեղի պաշտանն յիմնեղեղն իտեղ. էջ. 60 եւ 365. Իժեյ այս կանանն կը յարաբերեն յաւարութեւ իտեղեղ, կը իշտեմանէ այն Ժամանակ թէ կանանն իտեղեղեան Տայ ընաղորդ մէջ է» Ե իմնեղեղոյ Ժաման էր պաշտան իշտեմա կը տեսնակ, Հրեանոց եւ անորոց եւ անորոց Հրեան արեւ եւ էղէ իտեղ չկայ: — Կըրեմն այս իտեղեղեան չկանա, ցնեթ թէ յարարագ Ժամանակ իմնեղեղ Ժամանն զատ տրեղ տաւն եւ պատարագ կը մատըր. Օմնեղին կը յիշէ ի յերրորդ Ժաման. յամենայն զիպու Բորդը իշտայ էր Կ'արմանակն այս տողերի ի նպաստ պատարագն մատուցման Ժամանակի իմեղոյն: Յմա այս նկատմամբ Հ. Պ. Հայրուհոյ Պ. Պատարագի Բորին, անտեղ եւ Ժաման Հայն կ'իմեղեղայ մէջ. Բ. ապ. մէջ. 1899: էջ 82— 84:

ձ Եկեղեցական պատմությունը չէ գտնար «Սկիզբա-
յաց արարք», հնադարերից և հետևաբար այս աղանդին
ծաղուկում, անշնչ են գտնաբեր. Սկիզբար Հայ թարգմանիկ
(եջ 69 եջ) հնարած «Սկիզբադպո» (= Ξενοδογιος) հե-
տևանշիք են: Մեջ չստ հառաժանոր էր թուիթ էր ցույց
ասանք է բարդ. Պուրիզման: (Սար փայ էր խոսքի
հետև առիթի մը առաջնին): Օճիցն են կը գրէ այս առ-
թին. աղվիկը խոսքը սովորականը, որոշը փայց հնարա-
կեր. օրը պատարագից կը խափանեն. «Ա երեստ առա-
քինություն կեցադարին լինել քառագոյ, եւ ստրիկ
չարարք աղանդաց կրեանին խորհարան», Մանգը, էջ 13
և շմտ: «Յաւուր միաշարժութիւ եղև, լինելութիւն
արարածը, եւ յաւուր միաշարժութիւ յարեա Յերի գրի-
ստո թ մեռեց, եւ յաւուր միաշարժութիւ խոցեցաւ առ-
խաշհ... եւ յաւուր միաշարժութիւ երեւի թ փայնաւ
հայկի Հայրական փառք երկուստորակն Տեղաշարժաց ՍՐԳ-
ԱՅԷ: Կան. Բ. ստ Յաւան» անդ. էջ 301—2. Մեկը-Քան-
գեան՝ Հայ Եկեղ. իր. էջ 117, ուր շատ թիւրք է այս հե-
տևանշի:

սկիզբ լինել ստանալի է, եւ Փրկիչի մեղայ յարգութիւն 326
 է իմա եղեւ. նաեւ մարգարեան Ծորացուի ի Նմա յինչոյն
 է իմա շարաքին ասին, աւրչնալ է յարալինք եւ
 օրբաւ, ինքն այդպէս է, ապա յայտ է, եթէ պարտ
 է զայլ երկու արահնալ եւ սուր աւուրս պահաւք
 պարզեցի մշտնեմաւորաբար, զիմ զմարգարեա աւանդաւ
 լինիլն ի բաց արթնցուէ, զի սակ շարքն Քրիստոսի.
 Կերպարն պարզալ եւ պարտ կերպարն, այլ զսոսա խա-
 ճանեցելն, լի լաւ ասին, աւանիչ զրեւել է. «Ինքն զ
 զարաքին եւ զկերպարն ընդ պահաւք արեմեն. նոյն-
 վալ է.», այլ ընդգէ՜ մյնցիլ է, որ զպատասխան
 խախտանէ, ի նմի կանոն աստուկայէ զրեւել է. «Ինքն
 զ կտաւորաւ ճառախ, առաջը մարմնով զքրիստոնեա,
 ասուն ի վերայ եւ զուսր քառասուն աւուրս պահաւք
 ի փութն ոչ տանցիլ, նպակոյ լինի՜, զոր Հոգին սուրբ
 օտանմանալ ասա: Իսկ ի մեծին Դեբարիս կանոնով վասն
 զքերիս պահելոյ գտաւ զխրատաւ լինիլ.», Ի սուրբ
 քառասունայոյ պահան եւ յառաջաւորսն յորին իլ որ,
 ասէ, իշխեսցէ լուծանել ըստ որոց կանոնաց զերկոյ,
 եւ եթէ լուծից որ ի զանախայից կամ ի վանականաց
 գաւառից կերպարն պատանաւ. Տիրոց կամ զօրեա
 կապոյ, յինչեղանք ի իշխեցէ մտանել մինչեւ քաղաք
 առաջեղից զգլխապալ եւ ապալանորեցել, այլ որ վասն
 կերպարն եւ զերկի կայոյ փախեն իսկ վասն շարաքին
 եւ կիրակիի ի Մովսէսին եւ յինչայնն ուլ որ շարաքն,
 կամ ի Քրիստոսին եւ յառաքելոցն ուլ երկուգիւրդ.
 այլ նոցա պատանայ գաւառեցի զսոսա եւ մեզ զնյայ
 անաղիցեցին, իսկ ինքն քառասուն միայի կանոնցին, ու
 եթէ զպալանայ Տեառա յշխուսաղէ՜՜ ճրտմանցին լու-
 ճանել, այլ եւս աւանել քննեցել պատանմաք ի
 լինեցեմաւորսն, զի կտաւորեցալ կանոն քառասունոր-
 ցանք այլ ու եթէ պահեց, այլ ընդ այլ շարաքն կիւ-
 336

« Գեղեցիկի զարևուածքով ըստե՛ս և խորովի՛՛ Ս. Կոր. Զ, 13 համարը. ուր ի՛նչ կարգաւոր. ըստ Զօհրանի եւ այլոց հրահանգումներեն.՝ «Կերպուի՛ր արգելքի՛, եւ արգելքն ի՛նչ բաւերայ. ոչ. Աստուած զոս եւ զոոսս խափանեցնե՛ր.՝ ճիշդ խորհուրդ ընկերբարեւոյնի՛ պէս ունի եւ Ոսկ. Փրփրեպարի՛ մօնումներեն.՝ որպէս՝ «Կերպարոյ՛ն արարող եւ պարտ կե-
րպարող, այլ Աստուած զոս եւ զոս խափանեցնե՛ր.՝ Ոսկ.
Պաւլ. Վ. 453: Մտադրութեան արեւմտի եւ եւ Երբերստ
այս խորհրդին մօնումներն առնի՛ր. ըստեն.՝ «Կերպարոյ՛ն
զանէ պարտող Հաստեպ.՝ եւ պարտ ուսեւ ինչպէր, այլ
Աստուած զիբրկուր եւ զցածրութիւնս՝ պարտող խափա-
նեցնե՛ր.՝ Երբեմն՝ Մատենադարաններեն.՝ Ի. Զ 81:

Տ՝ Կոմիտորեն անցնելը Առաքելական կանոնաց (Գա-
նեդք ի նեան կղեման) շնորհ. կանոնն, որ կը պատահերք։
«Եթե եք ժառանգան, որ զգիք իրեկանիսն որպէս զառա-
քելոս պաշտօնը, որպէսզայ, ՄԱՐԿԻ-ԹԱՎԱԴՅԱՆ՝ անդ, էջ 134։
Տ՝ Այս Գործնայի տաղանդը ի կանոնն, «Եթե՞ եք
ի մարգկանե կատարեալ Հասակաւ, առողջ մարմնով, քրիս-
տոնայի անուո՞ք ի ժողով, ջրաստուո՞ն որ պաշտօն ի զուիւր ոչ
տանիցիք, այնպիսին նպովով լինիք, ՄԱՐԿԻ-ԹԱՎԱԴՅԱՆ՝
անդ, էջ 280։ Ըստ այսմ այնպիսի չէրէ չէ զուրցառան «Ի
նորի կանոնի, թերեւս լաւագոյն ի՞նչ նմին կանոնադիրքի,՝
կանոնաւ ի մէջ իւր բերեւ Ե. Մովսէս Յուդայայի եպիսկոպոսն
որ մէկ թղթիկով անդ. առեւ Գիոր Ռոթիքը՝ էջ 124-5, որ
բառական նշմբ է կանոնադիրք օրինակին հետ, ի մարջ առեալ-
«զն որ, խօսքին, զոր կ'ըսէ «շխարհայ պաշտան, որպէս Մա-
տեհնադարանի թիւ 256 կանոնադիրքը կը կարդայ «զն որ
պաշտան ի զուիւր ոչ Հանիւրն»։

4 Այս Դեբեհեի Ա. Ալաթարկեցի Լաւերդանի 87 հաւանդաւ իման է, որ սփարք իմէ 42 խառտրք Միջին-Փամբեանի ինչպէս եւ մեր քաւ 256՝ խառտրքն. հոն (87 836) այսպէս էլ կ'աւարք քառասունորոցակ հաւան, եւ կամ յառաջաւորս նորին մի որ ինչեանք լուսանէ ըստ սրբի յաւանին. իմէ լուսնը որ ի քաւանայից կամ յաւանայիցաւ շաց քաւարեց կորստեալ, քաւանաւս հնդեց կամ գործաւ կալաց, յինչեմի մեր ինչեանք մտանէ մինչեւ առաւօտեմի գլոյ քաւաց ապազիւսան. իմեաւսն:

1. Երբ որք առաջ են ի հաւատա, նորա սակաւ
բաւական է, զի «Տուր, ասէ, իմաստնայն պատճառ»,
ինչ որ այլ ազգ ինչ առաւելոյն ի մարմնասիրաց,
470 ինչն տալոյն պատասխանի յանկող առաւ գալսեանն
Քրիստոսի, որոց գառասխակ երջանիկ Հարնէ, որք Հոգ-
ւոյն սրբով կարգեցին զայս ի լուսն պայծառութեան
հաւատոյ սրբոյ կենդանոյ Քրիստոսի լստածոյ մարդ,
475 որ աւրջնեալ է ընդ Հաւար եւ ընդ Հոգւոյն սրբոյ յաւի-
տեանս յաւիտեանց. ամէն:

Գրութեանն նկատմամբ մեր գիտողութիւն-
ները յաւերթ թուով:

(Հարմարութիւն)

* Ն. Ա.

Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն

ՆՈՐ ԵԿԵՍՏԵՐԹՈՒԳՈՒԼՈՒՄ — ԻՐ ՏՆՐԵԿԱՆ ՀԱ-
ՅՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՒ ԳՇՏԱՌՈՐՆԵՐԸ:

ՎԵՐՋԻՆ ԽՈՍՔ

(Հարմարութիւն եւ Գրութիւն)

Աստիճ են հասարակաց

Ե Կ Ա Մ Ո Ղ Տ Ն Ե Ր Ը

Ա. Ելգեստանեաց վաճառմանն եղած դրամագլուխ-
ներուն եւ հիմնական ստացումքներուն շահերը:

Թագ. թի.

1. Գոմարդեան Գրիգորի որբեւա- րիկն. 3810 թագ արծող այգ- ւոյն 6% շահը	228.60
2. Երեւոյնի ֆրանկիսկոսի 2296 թագ արծող այգւոյն 6% շահը	137.79
3. Լազար Լուգովիկոսի 2482 թագ արծող այգւոյն 6% շահը	148.92
4. Զաքարեան ֆրանկիսկոսի 1065 թագ արծող այգւոյն 6% շահը	63.90
5. Միլլզէֆէն Կոստաւոսի 3891 թագ արծող այգւոյն 6% շահը	233.49
6. Զաքարեան Թովմանու 1950 թագ արծող այգւոյն 6% շահը	117.—
7. Զաքարեան Լատիսլաւոսի 2251 թագ արծող այգւոյն 6% շահը	135.09
8. Կրոս Ելքերդոսի ժառանգնե- րուն, 1000 թագ արծող այգ- ւոյն 6% շահը	60.—
9. Զաքարեան եղբարց 1600 թագ արծող այգւոյն 6% շահը	96.—
10. Իրական դրամագլուխ կացուցա- նող 15.604 թագին տարեկան 5% շահը	858.22

1 Առաւել. Թ. 91

Բ. Վարձքեր, հասարակութեան ստացումքներ եւ
ուրիշ կանոնաւորեալ եկամուտներ:

Թագ. թի.

1. Սաս-Ույֆալովի երկրակալու- թեան տարեկան վարձքը	2247.50
2. Ռուսալի երկրակալութեան տարեկան վարձքը	1300.—
3. Հուստորֆի երկրակալութեան տարեկան վարձքը	872.—
4. Սաս-Երնեայի երկրակալութեան տարեկան վարձքը	1321.—
5. Կամբլի, ներքին ածալվաճառի, գուարներու հանգստեան եւ փառքի մագսը	12.011.—
6. Կլմիսարի սալլարանին տարեկան վարձքը	401.—
7. Սաս-Ույֆալովի ջաղացքին վարձքը	169.—
8. Չուխայի կոշուած լերան վրայ եղած այգւոյն տարեկան վարձքը	104.28
9. Պզափի Հուլլայի մէջ եղած եր- կրներուն վարձքը	1100.—
10. Քաղքիս շոգեշարժ ջաղացքին տարեկան վարձքը	1002.—
11. Վարպետաց կոշուած փողոցին մէջ եղած երկրին վարձքը	42.—
12. Հոգեշարժ ջաղացքին քովին եղած երկրներուն վարձքը	347.50
13. Մովսէս Գեորգին երկրին քով եղած պարտեղին վարձքը	32.—
14. Հրէթմբին կտրելի խոտին վարձքը	91.—
15. Հին աղօթարանին քովի խոտին վարձքը	30.10
16. Կանեփնոցին մէջ եղած երկրին վարձքը	90.—
17. Որսի երկրներուն իրաւունքին վարձքը	17.—
18. Կլմիսարի սալլարանին վերեւ եղած արօտականին վարձքը	52.40
19. Սաս-Շարոյի սահմանին վրայ եղած երկրին վարձքը	30.10
20. Արքունական ճամբուն քով եղած երկրին տարեկան վարձքը	30.10
21. Կլմիսարի սալլարանին վերեւ, սահմանագլուխ վարձքը	08.—
22. Աղօթարանին կից եղած երկրին վարձքը	45.—
23. Ամերիկեան այգեստանին վարձքը	31.—